

Сербіна Н.Ф.,* Корнійчук Т.**

ОСОБЛИВОСТІ ПОЛІТИЧНОГО Й ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

В статті досліджується проблема інформаційної безпеки держави спираючись на такі поняття як «національні цінності», «національні інтереси» та «загрози національним інтересам».

Питання готовності України вступити до Європейського Союзу довгий час є настільки ж актуальним, як і питання готовності ЄС прийняти її до своїх лав. Однак, саме сьогодні дослідження цієї теми стають особливо актуальними, оскільки саме зараз Україна вийшла на новий шлях поглиблення діалогу з Євросоюзом. Саме тому, з нашої точки зору, важливим є усвідомлення проблем та ризиків, які можуть постати перед Україною на шляху євроінтеграції.

Європейський Союз, враховуючи його порівняно недавнє розширення, становить досить великий ринок (приблизно 500 млн. споживачів). Це майже вдвічі перевищує аналогічний показник США. Наразі можна констатувати високу платоспроможність споживачів Європейського Союзу, швидкі темпи економічного розвитку, високу культуру виробництва, споживання та розрахунків. ЄС володіє значними ринками капіталів, новими технологіями, високими стандартами виробництва, охорони довкілля тощо. Утвердження українського товаровиробника на ринках Європейського Союзу може забезпечити Україні гідне місце у світовому розподілі праці, необхідний рівень інвестицій, технологій, ринків збуту, науково-технічного прогресу тощо. Це, зрештою, дасть змогу міцно утвердитись і на внутрішньому ринку. Від ефективної економіки виграють також споживачі товарів та послуг, а конкуренція гарантуватиме високу якість та прийнятні ціни.

Економічні реформи в Україні своєю спрямованістю збігаються з зовнішньополітичним курсом на набуття членства в Європейському Союзі. Інтеграція до ЄС – важливий реформостимулюючий чинник для економіки України. Вона здатна значною мірою прискорити економічний розвиток і гарантувати політичну безпеку та стабільність, сприяти розвитку демократії.

Не слід забувати й про те, що інтеграцію України до Європейського Союзу також зумовлює необхідність адаптувати її соціальну політику до стандартів ЄС і поступово досягти загальноєвропейського рівня соціального забезпечення та захисту населення. Європейська інтеграція, зокрема адаптація законодавства, сприятиме реформуванню системи страхування, охорони праці, здоров'я, пенсійного забезпечення, політики зайнятості та інших галузей соціальної політики відповідно до стандартів Європейського Союзу.

* кандидат історичних наук, доцент кафедри країнознавства Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

** студентка 4 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Договір про ЄС визначає п'ять критеріїв конвергенції, що стосуються цінової стабільності, дефіциту бюджету, державного боргу, стабільності національної валюти та відсоткових ставок, а саме:

- відношення державного дефіциту до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 3%;
- відношення державного боргу до валового внутрішнього продукту не повинно перевищувати 60%;
- стабільність цін і сталість середніх темпів інфляції протягом одного року до проведення оцінювання; при цьому показник росту інфляції не може перевищувати відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів більш, ніж на 1,5 %;
- довгострокова номінальна відсоткова ставка не повинна перевищувати більш, ніж на 2 % відповідні показники трьох найкращих (з погляду цінової стабільності) країн-членів;
- протягом щонайменше двох років і без значного напруження з боку відповідної країни, нормальне відхилення величини обмінного курсу не повинно виходити за граничні значення, передбачені механізмом обмінного курсу країн-членів.

Отже, критерії конвергенції мають забезпечити збалансованість економічного розвитку в економічному та монетарному союзі і не допускати виникнення найменшої напруги між країнами-членами. Виконання критеріїв, пов'язаних з державним дефіцитом та боргом, є так само важливим, як і після початку третього етапу економічного та монетарного союзу (1 січня 1999 р.). Ці вимоги були закріплені 1997 року в Пакті про стабільність і зростання.

Ще кілька років тому з боку ЄС прослідковувалися намагання звести відносини з Україною до проблеми кордонів та реадмісії. В той період пропозиція долучитися до європейської політики сусідства сприймалася багатьма в Україні як така, що закриває її європейські перспективи. Наразі вже мало хто ставить під сумнів той факт, що Україна стала для ЄС якщо не стратегічним партнером (як Росія), то принаймні «партнером стратегічної важливості» (термін, який дедалі частіше з'являється в європейських документах). Причиною такої зміни є не тільки і не стільки формальні домовленості та офіційні декларації, скільки зміни, що відбулись у самій Україні.

За останні роки Україна зробила значний крок у виконанні першого з трьох копенгагенських критеріїв членства, що стосується розбудови дієвих інститутів демократії. В рішенні Ради ЄС від 22 січня 2007 року, яким започаткована розробка нової посиленої угоди з Україною, саме прогрес у консолідації демократії відзначається як її базове досягнення, що робить можливим новий етап відносин.

Слід зазначити, що за роки незалежності Україна пройшла певний шлях від дещо перебільшеного уявлення про свої роль і місце в світі до відносно тверезої оцінки власних інтеграційних можливостей та перспектив.

Проте, до цього часу фактично не визначені оцінки реального потенціалу та місця країни у глобалізованій системі координат, відсутні відповіді на питання: чим Україна може бути привабливою й корисною світовому співтовариству; які системні перешкоди слід усунути, насамперед, для утвердження надійних партнерських стосунків між Україною та Європейським Союзом?

Тим часом, очевидно, що саме відповіді на ці та інші питання сприятимуть визначенню пріоритетних завдань державної політики, спрямованих на результативність та ефективність інтеграційних кроків України, допоможуть позбутися необґрунтованих очікувань та ілюзій швидкого і безболісного вступу країни до висококонкурентного середовища.

На нашу думку, Україна має усвідомлювати ступінь наближеності (віддаленості) національної економіки до (від) європейських стандартів. Ідеться не стільки про вхідні бар'єри, встановлені ЄС для країн-кандидатів (наприклад, копенгагенські критерії основних макроекономічних показників чи якості інститутів громадянського суспільства), скільки про системні недоліки, притаманні вітчизняному економічному середовищу, без усунення яких будь-які далекосяжні інтеграційні наміри залишаться благими намірами.

До таких системних недоліків можна віднести:

- низьку конкурентоспроможність національної економіки;
- непослідовність ринкових перетворень;
- нехтування людським капіталом;
- високі екологічні ризики.

Усунення цих недоліків є складним процесом, оскільки воно потребує не окремих реформ в окремих галузях, а модернізації всієї системи державного управління, всього господарського механізму.

Низька конкурентоспроможність національної економіки. Визначальною характеристикою країни в сучасному світі є її конкурентоспроможність, здатність національного бізнесу входити у великі конкурентні ринки, успішна діяльність на яких стає важелем стійкого розвитку.

Україна досягла певних успіхів у розширенні зовнішньоторговельних зв'язків, орієнтуючись на високопродуктивні економіки країн ЄС — на противагу традиційній спрямованості на низькопродуктивні ринки колишнього СРСР.

Втім, підвищення показників зовнішньої торгівлі на високопродуктивних ринках не супроводжується вдосконаленням структури вітчизняного експорту. Маючи відкриту економіку з потенційно високими геостратегічними інтеграційними можливостями, Україна залишається напівсировинним додатком розвинутих країн із значним домінуванням в експорті товарів з низькою доданою вартістю (впродовж останніх років лише 5% експорту промислової продукції припадає на товари, що належать до високотехнологічних).

Водночас, країна все ще не спромоглася залучитися до глобальних комунікаційних мереж та технологій, які формують основу інформаційного суспільства та сприяють інноваційному розвитку. За Глобальним індексом готовності країн до включення у світові мережі Україна посідає 82 місце серед 104 країн за цим показником. Загалом, вона фактично неспроможна запропонувати світові товари та послуги сучасного рівня, що відбивається на її позиції в ранжуванні країн за Глобальним індексом конкурентоспроможності — 84 позиція зі 117 країн світу (2009), (2008 — 86 — зі 104 країн).

Низькі конкурентні можливості національної економіки в багатьох випадках зумовлені неефективним використанням чинників виробництва. Так, в Україні індекс ВВП за паритетом купівельної спроможності (ПКС) на одиницю споживання енергії складає 1,4, що значно менше відповідних показників не лише країн ЄС, але й енергетично багатих Росії чи Казахстану.

Тобто витрати енергоресурсів, вартість яких постійно зростає і чистим імпортером яких є Україна, фактично програмують неконкуренто-спроможність виробництва.

Непослідовність ринкових перетворень. Проголосивши стратегічний курс на формування цивілізованого економічного середовища, Україна водночас вдається до таких політичних кроків, які викликають стурбованість європейських урядів і бізнесових кіл. Міжнародні інвестори вкрай низько оцінюють базові передумови ведення бізнесу в країні: відповідно до Індексу сприяння бізнесу, ці передумови в Україні є вкрай несприятливими — 124 місце зі 155 країн, а за захистом прав інвесторів позиція ще гірша — 141.

Низькі позиції має Україна і в інших рейтингах міжнародних фінансових інституцій, які оцінюють різні аспекти соціального та економічного середовища країн світу. Тим часом, спостерігається чітка закономірність – чим сприятливішим є економічне середовище для економічної діяльності, тим привабливішим є інвестиційне й ділове середовище, чим нижчим є рівень корупції, тим вища конкурентоспроможність, а відтак – добробут громадян країни. Україна ж підтверджує негативний напрям цієї закономірності: несприятливий діловий клімат – низька конкурентоспроможність і високий рівень корупції – низький рівень добробуту громадян.

Зважаючи на те, що 2010 року в Україні відбулася така важлива подія, як президентські вибори, можна стверджувати що становлення нової демократичної системи політичного устрою країни ще триває. Більше того, чвари у владній верхівці, постійні політичні перегрупування, неприховане переплетіння владних повноважень і бізнес-інтересів указують на те, що питання ринкових перетворень взагалі можуть втратити статус пріоритетних, принаймні в середньостроковій перспективі.

Нехтування людським капіталом. Особливістю нинішнього етапу світового розвитку є перехід від індустріальної економіки до економіки, що ґрунтується на знаннях, які, в свою чергу, висувають високі вимоги до якості людського капіталу.

Україна, незважаючи на низький рівень економічного розвитку (ВВП на душу населення, порівняно з європейськими країнами, є мізерним), має високий рівень освіченого дорослого населення – 99,6% (а для молоді навіть 99,9%). При цьому, коефіцієнт загальної чисельності учнів середніх навчальних закладів становить 91, що перевищує відповідний показник таких розвинутих держав, як Італія, Німеччина та Швейцарія (по 88), США (85) та інших країн. Водночас, число працівників, зайнятих у науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах в Україні становить 21 на 10 тис. жителів, що наближається до середнього показника розвинутих країн – 29.

Однак, висока освіченість українців не є достатньою підставою їх конкурентоспроможності на високотехнологічних ринках. Сучасні інформаційні інструментальні засоби, що дедалі більше стають невід’ємною складовою кваліфікованої праці, для більшості українців залишаються недоступними (так, користувачами мережі Інтернет є лише близько 2-5% українського населення). А тому Україна фактично кредитує Захід, змушуючи талановиту молодь, яка не може знайти висококваліфіковану та високооплачувану роботу вдома, до пошуку таких можливостей у далекому зарубіжжі – що, в свою чергу, дедалі більше поглиблює її економічне та соціальне відставання від Європи.

Високі екологічні ризики. Значним недоліком української економіки є не лише її економічна неефективність, але й висока «забрудненість» порівняно з європейськими країнами. Так, за обсягами викидів двоокису вуглецю на душу населення (чинник екологічного забруднення та глобального парникового ефекту) Україна має показники на рівні розвинутих країн – 6,9 (Франція – 6,2, Італія – 7,4). Однак, частка викидів, що їх створюють вітчизняні виробництва, сягає 1,4% світових обсягів – це при тому, що в українській економіці створюється лише близько 0,1% світового ВВП. Тобто, одиниця ВВП України є на порядок «бруднішою», ніж середньоєвропейська, що зумовлює потребу значних додаткових витрат для досягнення високих екологічних стандартів ЄС.

Наведений перелік недоліків національної економіки не є вичерпним, однак, на нашу думку, їх особливість полягає в їх системному характері, що вимагає змін і реформувань не в окремих галузях.

Є очевидним, що для наступного якісного стрибка у відносинах з ЄС Україні необхідно досягти таких самих успіхів щодо виконання ще двох копенгагенських критеріїв –

розбудови конкурентоспроможної економіки та впровадження нормативної бази ЄС (*acquis communautaire*).

Наразі Україна проходить важливий етап визначення нового формату відносин з Європейським Союзом. Продовжувала діяти Угода про партнерство та співробітництво (УПС), й одночасно виконувався перший трьохрічний план дій Україна-ЄС у рамках Європейської політики сусідства. Обидва механізми є загалом успішними. Однак їх дія закінчилася 2008 року. До цього моменту повинна була бути підготовлена нова посилена угода, що за задумом української сторони мала б впритул наблизити Україну до статусу кандидата у члени ЄС. Нині Європейський Союз не готовий перевести відносини з Україною з формату політики сусідства до формату переговорів про вступ. Однак, якщо ще кілька років тому обговорення цієї теми в ЄС взагалі було неможливим, то на початку 2007 року Рада ЄС цілком предметно обговорювала можливість визнання за Україною перспективи членства. Хоча ця пропозиція не отримала достатньої підтримки, за певних умов це буде можливим.

Досвід свідчить, що головне для європейської інтеграції України – не формальні обіцянки, а сутнісні перетворення, що в першу чергу потрібні самій Україні. За останній час більш-менш викристалізувалися конкретні напрями, в яких треба рухатися, та проблеми, які треба вирішувати. На відміну від попередніх років, бачення цих напрямів і проблем практично співпадає в ЄС та в Україні, що, безперечно, свідчить про значний прогрес у стосунках.

Перший напрям інтеграції – забезпечення в Україні доброго врядування. Хоча цей європейський термін не отримав широкого поширення в Україні, він означає саме те, що стоїть на внутрішньополітичному порядку денному: вдосконалення системи влади, регіональна, судова і реформа правоохоронної системи, що є, зокрема, основою для подолання корупції та створення сприятливих умов для розвитку економічної конкуренції.

Недосконалість системи влади в Україні вже призвела не тільки до низки криз у внутрішній політиці, але й до провалів у зовнішній політиці. Яким би не було рішення, що його знайде Україна, якщо це буде зроблено в демократичний спосіб, воно буде підтримане ЄС.

Складність запровадження в Україні європейських моделей регіонального устрою пов'язана з тим, що це торкається всього комплексу проблем внутрішньої політики, включаючи проблеми політичних повноважень, бюджетної політики, судового устрою та правоохоронної системи. За європейськими мірками Україна має дуже застарілу систему регіонального управління. З іншого боку, це дає розуміння потенціалу, що містить у собі регіональна реформа, якщо вона нарешті буде здійснена.

Аналогічні ремарки можуть бути зроблені щодо судової реформи та реформи правоохоронної системи.

Ситуація з вирішенням зазначених проблем в Україні приблизно така: існують плани та програми, розроблені на основі європейського досвіду, однак їх практична реалізація знаходиться на початковому етапі. Крім складності реалізації, існують також деякі проблеми концептуального плану, зокрема, щодо врахування рекомендацій Венеціанської комісії та відповідності Статуту Міжнародного кримінального суду Конституції України.

Другий напрям практичної інтеграції – це запровадження вільної торгівлі між ЄС та Україною. На думку фахівців, це дозволить Україні значно наблизитися до виконання копенгагенських критеріїв членства щодо запровадження нормативної бази ЄС. За їх оцінками, Україна зможе ввести в дію до двох третин обсягу *acquis communautaire*. Відомо, що передумовою для цього був вступ України до СОТ. Звідси й основні проблеми – «коли-

вання» з цього питання бізнесової та політичної еліти, в тому числі через відчутний тиск з боку Російської Федерації, що просуває альтернативні моделі спільного з Україною економічного простору.

Третій напрям – розвиток європейського енергетичного ринку. Україна має добре функціонуючий ринок електроенергії. В цій сфері вона майже впритул наблизилася до інтеграції в єдину європейську систему. Потенційно Україна – один з провідних європейських експортерів електроенергії. Однак, необхідно провести певну роботу щодо безпеки генеруючих потужностей, виконання екологічних вимог та забезпечення необхідного рівня надійності.

У сфері транспортування нафти та газу Україна має шанс долучитися до формування європейського енергетичного ринку в рамках нової енергетичної стратегії ЄС. Україна є учасницею Енергетичної хартії, що формально поширює на неї правила європейського енергетичного ринку. Однак послуги з транспортування нафти та газу надаються не європейським споживачам та генеруючим компаніям, а російським монополіям, які діють поза рамками Енергетичної хартії та рішуче відкидають європейські ідеї щодо демонополізації й розподілу ринку генерації та транспортування енергії. Проблема непрозорості російсько-українських угод та фінансових потоків у цій сфері добре znana. Відомо також і те, що це є значною перешкодою для європейської інтеграції.

Четвертий напрям – чорноморське співробітництво. З 2007 року з прийняттям до своїх лав Болгарії та Румунії Європейський Союз став учасником цього процесу. Наразі Європейська комісія готує документ з робочою назвою «Чорноморська синергія», спрямований на розвиток нових енергетичних маршрутів у чорноморсько-каспійському регіоні, розв'язання заморожених конфліктів і розвиток демократичних інститутів.

Підсумовуючи, можна оцінити нинішній стан відносин України з Європейським Союзом як обнадійливий. Вона може перейти до значно більшої інтеграції з ЄС, що, зрештою, може відкрити перспективу членства. Для цього необхідно робити те, що потрібно самій Україні, й вирішувати ті проблеми, що загалом усвідомлюються українським суспільством та елітою, та вже стоять на порядку денному внутрішньої і зовнішньої політики.

Втім, як відомо, членство в ЄС пов'язано з певними вимогами до потенційних членів, адже для Євросоюзу типовими є певний рівень розвитку суспільно-політичних систем, економічного добробуту тощо. Звичайно, для України вихід на відповідні стандарти є справою часу. Втім, відносно її відсталість не слід розглядати в якості чинника, що повністю робить нереальним інтеграцію країни до євроструктур.

По-перше, інтеграцію слід розглядати не як одномоментну зміну якості соціально-економічного становища та розвитку. Це – складний та подовжений у часі процес, причому на кожному з наступних етапів поглиблення співробітництва Україна може домогтися більш пільгового режиму та вигідних умов участі в системі міжнародного поділу праці. Зокрема, це може виражатися в зниженні тарифних обмежень на взаємні торговельні відносини, покращенні умов інвестування української економіки. По-друге, не слід забувати про чинники геоекономічного порядку, а саме, про глобальну конкуренцію між центрами світової економіки, такими як Західна Європа, Північна Америка та країни Азійсько-Тихоокеанського регіону (АТР).

Проте, виходячи з реалістичних позицій, наразі шанси вступу України до ЄС є досить незначними. Вона входить лише до третьої групи кандидатів на вступ до ЄС разом з Хорватією, Сербією, Македонією, Албанією та Росією. Можливо ситуація зміниться, але вже в більш віддаленому майбутньому. Україна ще не спромоглася досягти певних ре-

зультатів при проведенні економічних реформ. Її ВВП на душу населення становить лише 13% від рівня середнього душевого доходу в країнах ЄС. За цим показником Україна знаходиться на 143 місці в світі після Сирії, Шрі-Ланки та Папуа-Нової Гвінеї.

Саме тому, єдиною можливістю подальшого розвитку на шляху інтеграції до ЄС вважається мобілізація внутрішніх ресурсів для ліквідації існуючої кризи і реформування суспільства. Україна має потужний виробничий потенціал, який здатний забезпечити економічну основу для вирішення поточних соціальних проблем, надати кошти для модернізації виробничих потужностей та створити економічний фундамент реформування соціально-економічних, політичних і правових інституцій.

Реалізація такої стратегії розвитку потребує встановлення тісних взаємозв'язків і підтримку торговельно-економічних відносин з ЄС, адже процеси інтеграції, що відбуваються в світі – явище об'єктивне та є реалією сьогодення. Питання лише в тому, в якій якості Україна ввійде в ці процеси – в якості периферійної зони, чи рівноправного партнера, що розраховує на власні сили та конкурентні переваги.

Можливо Україні і не потрібно висувати численні лозунги інтеграції до ЄС, поспішаючи досягти нормативів по рівню інфляції та бюджетному дефіциту, а треба просто рухатися обраним шляхом розвитку, гармонійно поєднуючи власні національні інтереси з світовою глобальною трансформацією, не забуваючи, що українці самі мають будувати своє майбутнє.

Зрозуміло, що вступ до ЄС не може бути самоціллю державної політики України. Він є лише одним з інструментів створення і зміцнення інститутів громадянського суспільства, утвердження соціальних та економічних свобод. Рівень розвитку таких інститутів, їх визнання ЄС буде визначати переваги і втрати, ставлення до України європейської спільноти, а згодом стане критерієм готовності країни до входження в цивілізоване співтовариство.

Комплексний аналіз існуючих підходів до визначення місця і ролі України в Європі дає підстави стверджувати, що наступні два роки нададуть їй можливість посилити та розвивати співробітництво з ЄС у сфері зовнішньої політики, а також залучити Євросоюз та його членів до політичного діалогу щодо характеру нових договірних відносин між Україною та ЄС. Першочерговим завданням Уряду країни буде укладення «посиленої угоди», що прийде на зміну чинній Угоді про партнерство і співробітництво та введе відносини між Україною й ЄС на якісно новий рівень.

Вважаємо доцільним досліджувати досвід інституційного реформування в окремих нових державах-членах, які успішно інтегрувалися до Європейського Союзу. Як засвідчує досвід України та країн Центрально-Східної Європи, успіх на шляху європейської інтеграції залежатиме від відданості найвищого керівництва держави ідеї вступу до Європейського Союзу. Рушійною силою європейської інтеграції є, перш за все, політична воля керівництва держави впроваджувати цілісний комплекс євроорієнтованих внутрішніх реформ.

Належна організація та ефективність роботи інституцій є надзвичайно важливим чинником інтеграції України в Європейський Союз. Політична воля може бути легко знівельована існуючими інституціями, що діють повільно або не бажають реформуватися. Їх ключова роль у процесі європейської інтеграції була чітко виявлена у вступі десяти нових держав-членів до ЄС 2004 року. В зв'язку з цим, надзвичайно важливим чинником у цьому процесі є впровадження Україною відповідної моделі інституційної архітектури та використання потенціалу існуючих інституцій, які завоювали довіру населення.

Саме тому, на нашу думку, настав час для ЄС та України перейти до стратегії інтеграції, навіть якщо на даному етапі неможливо чітко визначити поняття членства. Водночас важливо, щоб «посилена угода» містила таку тезу, яка чітко покаже, що перспектива членства не виключена в майбутньому. Якою б не була за характером «посилена угода» між ЄС та Україною, надзвичайно важливо для останньої продовжити курс та стратегічний напрямок євроінтеграції з кінцевою метою членства в ЄС. З точки зору сьогодення цей процес буде довготерміновим, а тому українській еліті та народу необхідно це усвідомити. Попри все, європейська інтеграція залишається необхідною передумовою успіху України та її трансформації у стабільну демократичну та процвітаючу європейську державу.

Поза сумнівом, наближення України до ЄС, на що й був націлений План дій Україна-ЄС – тривалий і складний процес, зважаючи на те, що сам Європейський Союз перебуває в постійному процесі оновлення, розширення та вдосконалення. Уповільнення процесу ратифікації Конституції ЄС не є критичним для продовження і зміцнення інтеграційних процесів у Європі. В свою чергу, Україні не достатньо домогтися окремих «точкових» успіхів чи досягти певного відсоткового показника виконання її зобов'язань у рамках найдетальнішого Плану дій. Так само, жодні часткові здобутки не зможуть слугувати ані найменшим виправданням провалів чи неспроможності досягнення євроінтеграційної мети. Тобто, для України важливо якнайшвидше створити «критичну масу» принципових незворотних перетворень у суспільно-господарському організмі країни, що забезпечать усунення названих вище системних проблем і дадуть, нарешті, недвозначні сигнали європейській спільноті про послідовність країни у втіленні європейських цінностей.

Говорячи про завдання, котрі, на думку автора, потребують першочергової уваги та зусиль з боку влади та суспільства, наголосимо на такому.

Якщо знову проаналізувати Індекс конкурентоспроможності, то складовою 84 місця в загальному рейтингу є 90 позиція (зі 117 загалом) за оцінкою якості державних інститутів. І до найвагоміших вад їх діяльності слід віднести:

- обмежувальне адміністративне регулювання бізнесу;
- засилля бюрократії і, водночас, низька компетентність персоналу в державному секторі;
- залежність державної служби від політичного тиску, а економічної політики – від нелегітимного лобіювання.

Все це є бар'єрами адміністративної реформи, ліквідації прихованих обмежень для зовнішньої торгівлі та інвестицій, чіткості та визначеності податкової системи тощо. Саме недосконалість сфери державного управління, системи прийняття, втілення і контролю державних рішень унеможливають спроможність владних інститутів до якісного та ефективного виконання їх публічних повноважень, сприяння конкурентоспроможності й економічному зростанню.

Це й визначає чітке коло пріоритетів прискорених і поглиблених реформувань, оскільки за наявності та збереження вказаних бар'єрів «європейський вектор» залишиться, як зазначалося, благим наміром.

Переваги Плану дій Україна-ЄС, порівняно з іншими євроінтеграційними документами, полягають саме в тому, що в ньому не лише декларуються політичні наміри, але й визначаються механізми реалізації першочергових завдань, встановлюються послідовність і часові рамки здійснення кроків, спрямованих на розвиток ринкових економічних засад, формування та утвердження інститутів громадянського суспільства. Тому й сподівання, що План дій Україна-ЄС, як комплексна система заходів, набуде реального втілення і стане вагомим чинником стійкого розвитку, не є безпідставними.

Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу має забезпечити входження держави до європейського політичного (в тому числі, у сфері зовнішньої політики та політики безпеки), інформаційного, економічного та правового простору. Набуття на цій основі статусу асоційованого члена ЄС є головним зовнішньополітичним пріоритетом України у середньостроковому вимірі та повинно співвідноситися в часі з набуттям повноправного членства в ЄС державами, що мають спільний кордон з Україною.

Використані джерела

1. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами. – www.me.gov.ua.
2. Указ Президента України «Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС і вдосконалення механізму співробітництва з ЄС» від 24 січня 1998. – № 148. – www.me.gov.ua.
3. Послання президента України до Верховної Ради «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 рр.» // Урядовий кур'єр від 4 липня 2002 р. – <http://www.polit.spb.ru>.
4. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України // Політика і час. – 2000. – № 3-4.
5. Правила процедури Ради з питань співробітництва між Європейськими Співтовариствами та їх країнами-членами, з одного боку, та Україною з іншого. – www.mfa.gov.ua.
6. Александрова О. Україна – Європа: навіки разом? // Критика. – 1998. – №11. – С. 3-14.
7. Василенко С.Д. Європейський процес і Україна. – О.: Ісц. Політехнічний університет, 1996. – 136 с.
8. Відносини Україна – ЄС. – <http://www.mfa.gov.ua>.
9. Віктор Янукович: Для України європейська інтеграція – ключовий пріоритет зовнішньої політики, а також стратегія здійснення системних соціально-економічних реформ. – <http://www.president.gov.ua>.
10. Горбулін В. Євроінтеграція як стратегічна перспектива // Стратегічна панорама. – 2010. – №2. – С. 19.
11. Європейський союз: консолідовані договори / В. Муравйов (наук. ред.). – К.: Port-Royal, 1999. – 206 с.
12. Копійка В.В. Сучасні моделі європейської інтеграції // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – К., 1999. – Вип. 13, ч.1. – С. 8-26.
13. Курс – на європейську інтеграцію. Із засідання Наукової ради МЗС України на тему «Зовнішньополітичні пріоритети України в світлі Послання Президента України до Верховної Ради України «Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки» // Політика і час. – 2002. – № 11. – С. 3-10.
14. Манжола В. Квадратура інтеграційного кола: Актуальні проблеми європейської політики України // Політика і час. – 2007. – № 4. – С. 14-18.
15. Міжнародна конференція «Європейська інтеграція: парламентський вимір», 13-14 жовтня 2009 року. – К., 2000. – 344 с.
16. На шляху до нової ери у стосунках між ЄС та Україною. – <http://www.invest-ua.com>.
17. Немиря Г. Європейський Союз і Україна: старі партнери – нові сусіди? // Розширення ЄС. – 2003. – Вип. 1. – С. 1-19.
18. Нова зовнішня політика України. Травень 2010. – <http://www.icps.com.ua>.

19. Нова Україна і нова Європа: час зближення: Матеріали міжнародного семінару. – Львів, 2007. – 240 с.
20. Офіційний Інтернет-сайт Верховної Ради України: www.rada.gov.ua.
21. Папарига Я. Деякі аспекти економічного та соціально-політичного розвитку України в контексті євроінтеграційних процесів // Актуальні проблеми стратегії розвитку України: Регіональний вимір. – Ужгород, 2010. – С. 52-54.
22. Правові засади реалізації Стратегії інтеграції України до ЄС. – www.me.gov.ua.
23. Прес-служба Президента України Віктора Януковича. Тези до виступу Президента України В.Януковича у Брюсселі 1 березня 2010 р. // Офіційне Інтернет-представництво Президента України. – 03.10.2010. - <http://www.president.gov.ua>.